

Uredbu o zahtjevima za ekstrakcione rastvarače*

Uredba je objavljena u "Službenom listu CG", br. 109/2026 od 27.7.2026. godine, a stupila je na snagu 4.8.2026.

*U ovu uredbu prenijeta je Direktiva 2009/32/EZ Evropskog Parlamenta i Vijeća od 23. marta 2009. o usklađivanju zakonodavstva država članica o ekstrakcionim rastvaračima koji se koriste u proizvodnji hrane i sastojaka hrane sa izmjenama: Direktiva Komisije 2010/59/EU od 26. avgusta 2010. o izmjeni Direktive 2009/32/EZ; Direktiva Komisije (EU) 2016/1855 od 19. listopada 2016. o izmjeni Direktive 2009/32/EZ i Direktiva Komisije (EU) 2023/175 od 26. siječnja 2023. o izmjeni Direktive 2009/32/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu 2-metiloksolana.

Član 1

Ovom uredbom propisuju se zahtjevi za ekstrakcione rastvarače koje je subjekat u poslovanju hranom koji obavlja djelatnost proizvodnje, prerade i distribucije ekstrakcionih rastvarača i koji stavlja na tržište ekstrakcione rastvarače ili koristi ekstrakcione rastvarače za proizvodnju, preradu ili obradu hrane dužan da ispunjava.

Član 2

(1) Ova uredba primjenjuje se na ekstrakcione rastvarače koji se koriste ili su namijenjeni korišćenju u proizvodnji hrane ili sastojaka hrane, kao i na ekstrakcione rastvarače koji se koriste ili su namijenjeni za korišćenje u proizvodnji hrane ili sastojaka hrane koji se uvoze u Crnu Goru.

(2) Ova uredba ne primjenjuje se na ekstrakcione rastvarače koji se koriste u proizvodnji prehrambenih aditiva, vitamina i drugih nutritivnih dodataka, osim prehrambenih aditiva, vitamina i nutritivnih dodataka iz Priloga 1 koji čini sastavni dio ove uredbe, pri čemu organ uprave nadležan za bezbjednost hrane (u daljem tekstu: Uprava) obezbjeđuje da korišćenje prehrambenih aditiva, vitamina i drugih nutritivnih dodataka nema za posljedicu hranu koja sadrži količine ostataka ekstrakcionih rastvarača opasne za zdravlje ljudi.

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovoj uredbi imaju sledeće značenje:

1) **rastvarač** je svaka supstanca za rastvaranje hrane ili njene komponente, uključujući i sve kontaminante prisutne u ili na toj hrani;

2) **ekstrakcioni rastvarač** je rastvarač koji se koristi u postupku ekstrakcije tokom prerade sirovina, hrane ili komponenti ili sastojaka tih proizvoda, a koji se naknadno uklanja, a koji može dovesti do nenamjernog, tehnološki neizbježnog prisustva ostataka rastvarača ili njegovih derivata u hrani ili sastojku hrane.

Član 4

(1) Supstance i materijali iz Priloga 1 mogu da se koriste kao ekstrakcioni rastvarači u proizvodnji hrane ili sastojaka hrane, pod uslovima upotrebe i, kada je to primenljivo, u okviru najvećih dozvoljenih količina ostataka datih u Prilogu 1.

(2) Hrana ili sastojci hrane u kojoj se koriste ekstrakcioni rastvarači ili njihovi ostaci mogu da se stavljaju na tržište samo ako ispunjavaju uslove propisane ovom uredbom.

(3) Zabranjeno je korišćenje drugih supstanci ili materijala kao ekstrakcionih rastvarača, kao i proširivanje uslova korišćenja ili dozvoljene količine ostataka ekstrakcionih rastvarača datih u Prilogu 1.

(4) Voda kojoj su dodate supstance za regulisanje Ph vrijednosti (kiselosti ili baznosti) i druge prehrambene supstance koje imaju svojstva rastvarača, mogu da se koriste kao ekstrakcioni rastvarači u proizvodnji hrane i sastojaka hrane.

Član 5

Uprava preduzima sve potrebne mjere i uspostavlja način kontrole kako bi se obezbijedilo da su supstance i materijali navedeni kao ekstrakcioni rastvarači u Prilogu 1 usklađeni sa opštim i posebnim kriterijumima čistoće i to da:

- 1) ne sadrže toksikološki opasnu količinu određenog elementa ili supstance, odnosno materije;
- 2) ne sadrže više od 1 mg/kg arsena ili više od 1 mg/kg olova;
- 3) ispunjavaju propisane specifične kriterijume čistoće.

Član 6

Ako Uprava utvrdi da bi korišćenje u hrani bilo koje supstance iz Priloga 1 ili količina jedne ili više komponenti iz člana 5 ove uredbe sadržanih u takvim supstancama mogla ugroziti zdravlje ljudi, iako ispunjava uslove propisane ovom uredbom, može propisati privremene mjere kojima se zabranjuje stavljanje na tržište te hrane i o tome odmah obavještava druge države članice i Evropsku komisiju i navodi razloge za svoju odluku.

Član 7

(1) Uprava preduzima sve potrebne mjere kako bi obezbijedila da se supstance iz Priloga 1 namijenjene za korišćenje kao ekstrakcioni rastvarači ne mogu stavlјati na tržište ako se na pakovanju, posudama ili oznakama ne nalaze jasno vidljivi, čitljivi i neizbrisivi sljedeći podaci:

- 1) trgovački naziv;
- 2) informacija da je supstanca odgovarajućeg kvaliteta za korišćenje u ekstrakciji hrane ili sastojaka hrane;
- 3) oznaka pomoću koje se serija ili lot mogu identifikovati;
- 4) naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača, odnosno pravnog ili fizičkog lica koje pakuje i vrši promet ekstrakcionog rastvarača;
- 5) neto količina izražena u jedinicama zapremine;
- 6) prema potrebi, posebna uputstva za skladištenje ili uputstva za upotrebu.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, podaci iz stava 1 tač. 3 do 6 ovog člana mogu da se nalaze samo na trgovačkim dokumentima koji se odnose na seriju ili lot i koje treba dostaviti uz isporuku ili prije isporuke.

(3) Uprava obezbjeđuje da prodaja ekstrakcionih rastvarača bude zabranjena u Crnoj Gori ako podaci iz stava 1 ovog člana nijesu date na crnogorskom jeziku, osim ako su preduzete druge mjere kako bi se obezbijedila informisanost kupca, pri čemu ti podaci mogu da budu navedeni na različitim jezicima.

Član 8

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Uredba o vrstama ekstrakcionih rastvarača koji se mogu koristiti za prerađu sirovina i hrane* („Službeni list CG”, broj 73/16).

Član 9

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-2534

Podgorica, 26. juna 2026. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

PRILOG 1

EKSTRAKCIONI RASTVARAČI KOJI SE MOGU KORISTITI TOKOM PRERADE SIROVINA, HRANE, KOMPONENTI HRANE ILI SASTOJAKA HRANE

DIO I

Ekstrakcioni rastvarači koji se koriste u skladu sa dobrom proizvođačkom praksom za sve namjene

Naziv:

Propan

Butan

Etilacetat

Etanol

Ugljen dioksid

Aceton (Zabranjena je upotreba acetona za rafinaciju ulja od komine maslina).

Azot oksid

Smatra se da je ekstrakcioni rastvarač korišćen u skladu sa dobrom proizvođačkom praksom ako njegova upotreba ima za posljedicu samo prisustvo ostataka ili derivata u tehnološki neizbježnim količinama koje ne predstavljaju opasnost po zdravlje ljudi.

DIO II

Ekstrakcioni rastvarači za koje su navedeni uslovi upotrebe

Naziv	Uslovi upotrebe	Naiveće dozvoljene količine ostataka u
-------	-----------------	--

Naziv	(sažeti opis ekstrakcije)	ekstrahovanoj hrani ili sastojku hrane
Heksan ⁽¹⁾	Proizvodnja ili frakcionisanje masti i ulja i proizvodnja kakao maslaca	1 mg/kg u masti, ulju ili kakao maslacu
	Proizvodnja proteinskih proizvoda bez masti i brašna bez masti	10 mg/kg u hrani koja sadrži proteinske proizvode bez masti i brašna bez masti
		30 mg/kg u sojinim proizvodima bez masti koji se prodaju krajnjem potrošaču
	Priprema žitnih klica bez masti	5 mg/kg u žitnim klicama bez masti
2-metiloksolan	Proizvodnja ili frakcionisanje masti i ulja i proizvodnja kakao maslaca	1 mg/kg u masti, ulju ili kakao maslacu
	Proizvodnja proteinskih proizvoda bez masti i brašna bez masti	10 mg/kg u hrani koja sadrži proteinske proizvode bez masti i brašna bez masti
		30 mg/kg u sojinim proizvodima bez masti koji se prodaju krajnjem potrošaču
	Priprema žitnih klica bez masti	5 mg/kg u žitnim klicama bez masti
Metilacetat	Uklanjanje kofeina ili nadražujućih i gorkih supstanci iz kafe i čaja	20 mg/kg u kafi ili čaju
	Proizvodnja šećera iz melase	1 mg/kg u šećeru
Etilmetilketon ⁽²⁾	Frakcionisanje masti i ulja	5 mg/kg u masti i ulju
	Uklanjanje kofeina ili nadražujućih i gorkih supstanci iz kafe i čaja	20 mg/kg u kafi ili čaju
Dihlormetan	Uklanjanje kofeina ili nadražujućih i gorkih supstanci iz kafe i čaja	2 mg/kg u prženoj kafi i 5 mg/kg u čaju
Metanol	Sve upotrebe	10 mg/kg
Propan-2-ol	Sve upotrebe	10 mg/kg
Dimetileter	Proizvodnja proteinskih proizvoda životinjskog porijekla bez masti, uključujući želatin ⁽³⁾	0,009 mg/kg u proteinskim proizvodima životinjskog porijekla bez masti, uključujući želatin
	Proizvodnja kolagena ⁽⁴⁾ i derivata kolagena, osim želatina	3 mg/kg u kolagenu i derivatima kolagena, osim želatina
⁽¹⁾ Heksan je komercijalni proizvod koji se sastoji uglavnom od acikličkih zasićenih ugljovodonika sa šest ugljenikovih atoma, dobijen destilacijom pri temperaturi između 64 °C i 70 °C. Zabranjena je upotreba heksana i etilmetilketona u kombinaciji. ⁽²⁾ Nivo n-heksana u ovom rastvaraču ne smije biti veći od 50 mg/kg. Zabranjena je upotreba heksana i etilmetilketona u kombinaciji. ⁽³⁾ Želatin je prirodni, rastvorljivi protein, želatinozne ili neželatinozne prirode, dobijen djelimičnom hidrolizom kolagena iz kostiju, kože, tetiva ili ligamenata životinja, u skladu sa odgovarajućim zahtjevima utvrđenim Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla¹ ⁽⁴⁾ Kolagen je proizvod na bazi proteina koji se dobija iz životinjskih kostiju, kože i tetiva i koji je proizveden u skladu sa odgovarajućim zahtjevima Uredbe o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla².		

DIO III

Ekstrakcioni rastvarači za koje su određeni uslovi upotrebe

Naziv	Najveća dozvoljena količina ostataka u hrani usljed upotrebe ekstrakcionog rastvarača u proizvodnji aroma iz prirodnih aromatičnih supstanci
Dietileter	2 mg/kg
Heksan ⁽¹⁾	1 mg/kg
2-metiloksolan	1 mg/kg
Cikloheksan	1 mg/kg
Metilacetat	1 mg/kg
Butan-1-ol	1 mg/kg

Butan-2-ol	1 mg/kg
Etilmetilketon (¹)	1 mg/kg
Dihlormetan	0,02 mg/kg
Propan-1-ol	1 mg/kg
1,1,1,2-tetrafluoretan	0,02 mg/kg
Metanol	1,5 mg/kg
Propan-2-ol	1 mg/kg
(¹) Zabranjena je upotreba heksana i etilmetilketona u kombinaciji.	

DIO IV

Specifični kriterijumi čistoće za ekstrakcione rastvarače

2-metiloksolan	
CAS broj	96-47-9
Analiza	Sadržaj od najmanje 99,9 % izraženo na bazi suve materije
Čistoća	
Furan	Najviše 50 mg/kg (izraženo na bazi suve materije)
2-metilfuran	Najviše 500 mg/kg (izraženo na bazi suve materije)
Etanol	Najviše 450 mg/kg (izraženo na bazi suve materije)